

עין משפט
גד מצוה

פא:

ר"ן

שמש צעפר פיר, צעפער חפירתו שהוא דר צו ממיד שמתוך שהוא רגיל שס אינו נתקל צעפער של אותה גומא. כך זה מתוך שהוא רגיל אינו חושש שמה תקשר לו נימא אס לא תרחך: **הינא כווסיה דרב אדא בר אבהו וכו'.** מפר זין זינו לזינה כגון דאמרה קונס פירות צעלה עליה

וזין זינה לזין אחרים שאסרה פירות אחרים עליה: **קונס שאני עושה לפי אבה וכו'.** מפרש ואזיל דזרים שאין צהס עיניו נפש וזינה לזין אחרים **ט**)ומפרש לה מקמי זינו לזינה משום דזבינו לזינה איכא פלוגתא דזימנין מפר זומנין אין נריך להפר:

שלא אסן אסן אסן לפני צהמחך ולפני נקרך אין יכול להפר. משום דלא משעבדלא ליה. ואע"ג דצפרכ אע"פ^י אסיקנא דכופה ליתן תנן לפני צהמתו התס מיירי צשלא הכניסה לו ארבע שפחות דקיימא לן התס דיושצת צקתדרא ואינה חייבת לו צדזרים הללו אפ"ה נדרה שלא אזיע לך מטתך וכו' אין נריך להפר משום דקיימא לן התס אפילו הכניסה לו כמה שפחות מחוייבת צהכי לפי שהדברים הללו מציאין לידי קירוב הדעת: **ר"ג אומר יפר.** אע"ג דלא חייל נדרה אפ"ה נריך להפר מדרבנן שלא תקל צנדרים וצעבור על צל יחל והא אסמכתא צעלמא הוא: **דבר אחר לא יחל דברו מכלן אחר** אחר לא יחל דברו מכאן לחכם **ה** שאין מתיר נדרי עצימו מאן שמעינן דאמר שלא אכחול ושלא אפקום דברים שבינו לבינה הויין ר' יוסי וקתני דמפר משום דברים שבינו לבינה אמר מר ושלא אשמש ממתני יפר משום דברים שבינו לבינה היכי דמי אילמא דאמרה הנאת תשמישי עלריך למה לי הפרה **א** היא משועבדת ליה אלא באומרת הנאת תשמישך עלי וכרב כהנא **א** דאמר רב כהנא הנאת תשמישי עלריך כופה ומשמשתו הנאת תשמישך עלי יפר שאין מאכילין את האדם דבר האסור לו מאן תנא הא

דתניא דברים המותרים ואחרים נהגו בהן איסור **א**י אתה רשאי לנהוג בהם היתר כדו לבטלן **ב**) משום שנאמר לא יחל דברו דבר אחר לא יחל דברו מכאן לתלמיד כדו מני ר"ג היא בעא מיניה רבא מרב נחמן תשמיש המטה לרבנן עיניו נפש הוא או דברים שבינו לבינה אמר ליה היתרות **א** ונאמלה אני מן היהודים יפר **ב** **דאמר שלא אכחול ושלא אפקום דברים שבינו לבינה** הוי ר' יוסי. דלילו לרבנן משום נדרי עניו נפש הוא דמפר: **משום שנאמר לא יחל דברו מני ר"ג היא.** דדריש דברו לומר דאפי' מידי שאינו נדר גמור אלא דבור צעלמא אפ"ה לא יחל כדי שלא ינהוג קלות ראש צנדרים גמורים הכא נמי כיון שנהגו איסור צדזרים המותרין הוה ליה לגצייהו כדזרים האסורים. ומכלן היה אומר ה"ר יהודה הכהן ז"ל שאס נהג אדם שלא לאכול צשר ושלא לשמות יין בזמן מיוחד וצוד רואה לשמות יין או לאכול צשר צזאותו הומן נריך היתר: מתני' צנגעים (פ"צ מ"ה) כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו **ו** ר' יהודה אומר אף לא נגעי קרוביו כל הנדרים אדם ממיר חוץ מנדרי עצמו **ו** ר' יהודה אומר אף לא נדרי אשתו צבינה לזין אחרים: וגרסי' בירושלמי (פ"י ה"ח) נדרה אשה ושמע צעלה ולא הפר לה פשיטא שאינו מפר לה לענין הצעל מהו שיפר לה לענין הזקן מה אן קיימין אי צנדרים צבינו לזינה נדרי עצמו הן אלא כינן קיימין צנדרים צבינה לזין אחרים ולאו ר' יהודה היא תנינן צשס ר"י ר' חייא תנא לה צשס חכמים. ופסק הרמב"ן ז"ל כר' יהודה מדתני לה ר' חייא צשס חכמים וכתבתי מזה צפ"ק^ט צד"ד: ירושלמי [פ"ה ה"ד] קונס הניימי על צני עירי אינו נשאל לזקן שיש שס הנאת צני עירי עלי נשאל לזקן שיש שס לעצמו זין לאחרים או דזרים צבינו לזינה הוא ולעצמו מפר לאחרים אינו מפר: **נטולה אני מן היהודים.** שאסרה הנאת תשמישם עליה: **ט** **אמאי תפא נטולה מן היהודים.** דאס איתא דתשמיש עניו נפש הוי מהניא הפרתו זין לעצמו זין לאחרים: לרבנן צעני לך. משום דנטולה אני מן היהודים ר' יוסי קתני לה ולדידיה ודאי לא הוי עניו נפש וכדתניא צברייתא דלעיל: **כוליה פירקין ר' יוסי היא.**

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

רש"י

שלא מצינו שועל שמש צעפר פיר. צעפר חפירתו **א**) דהואיל שהוא רגיל צה ומתגדל צזותה עפר. כך לא מצינו אדם שניזוק צמקום שרגיל לדוש צמוכו שאין השער מוזיקו: **דברים שיש בהן עיניו נפש מפר זין זינו לזינה וכו'.** כלומר כשהוא מפר לה הוו מופרים לעולם זין כל זמן שהיא תחמיו וזין זינה לזין אחרים אפי' לאחר שתתגרש ותנשא לאחר: **שאין בהן עיניו נפש זינה לזין אחרים אינו מפר.** כדמפרש צריש פירקין^א) דלאחר שגרשה חלין עליה: **כילד.** איזו נדרי עניו נפש שיהיו מופרין לעולם אמרה קונס וכו': **שאיני עושה לפי אבה.** אינו לא נדרי עניו נפש ולא דברים צבינו לזינה לכך אינו מפר לה: **שלא אכחול ושלא אפקום.** דזרים צבינו לזינה: **שלא אשמש מטתך.** **א**) כדמפרש לקמן: **שלא אזיע מטתך כו' אין נריך להפר.** משום דרחמנא זכיה ליה צהני מלאכות: **רש"צ אומר יפר משום שנאמר לא יחל דברו.** דאורייתא **א**) דלאו כל כמינה לאפקועי שעבודו דצעל מיניה והיינו כרב אדא צר אבהו דאמר דזרים צבינו לזינה יפר: **דבר אחר לא יחל דברו מכלן אזהרה לחכם שלא יסיר נדריו לעצמו:** דזרים המותרים ואחרים

שנהגו צו איסור אי אסה רשאי לנהוג כו' מני **ה**) רש"צ^ג היא. דאמר לעיל יפר לה הואיל ונהגה צו איסור והיא סבורה שתפא אסורה להציע לו ממטו ולמנוג כוס אינו רשאי לנהוג בהן היתר אלא"כ מפר לה: **משום שנאמר לא יחל דברו.** דלילו רשאי לצטל דבריה ולנהוג בהן היתר אלא"כ מפר לה: **האומרם נטולה אני מן היהודים.** מודרת אני מהס מתשמיש שלא יהנה שוס יהודי ממנה: יפר

לא מצינו שועל שמת בעפר פיר שלו. עפר הונחם שהוא גדל צו אינו מוזק לו כיון שהורגל. פיר כנו (מכות עג.) פירא דכוורי זק וכן האיש נמי אס אין אשתו רוחלת ומתקשטת ומעצרת שער של ארתו מקום כיון שהורגל צו אינו מוזק לו: שלא אהן תבן לפני בקרך ולפני בהמתך כו'. והא דאמר' צפרק אף על פי (שס א"א) שאינו כופה ליתן תנן לפני צהמתו אכל מיירי ליתן לפני צקרו הכא מיירי כשהניסה לו ד' שפחות דיושצת צקתדרא וכן מוכיח סיפא דקמי שלא אזיע לך המטה כו' אין נריך להפר ולא קתני שלא איק את כנן משום דאיירי כשהניסה לו ד' שפחות דלזיה מחוייבת להניק אכל אלו מלאכות היא חייבת צדקתי תסס אע"פ שאמרו יושצת צקתדרא אכל מצעת לו המטה ומזמת לו את הטוס ומרתלת לו פניו דיזו ורגליו: **ר"ג אומר יפר** משום לא יחל דברו. כלומר אע"ג דמשועבדת על ולא חל הנדר יפר שלא תפא לזולל נמדר גמור

ותעבור על לא יחל: כמאן לחכם שלא יתיר נדרי עצמו. דדרשינן לא יחל הוא דברו אכל אחרים מוחלין לו: דברים המותרין. שיודעש שהס מותרין ולהתמיר נהגו צהס איסור לריבין התרה מדרבנן שלא יבאו לזולל צדברים האסורים ור"ג הוא דמתמיר לעיל צנדרים המותרין להצריס הפרה: תשמיש המטה לרבנן. כגון שאמרה הנאת תשמישך עלי עניו נפש הוי ומפר אף לאחרים או דברים צבינו לזינה ומפר דווקא לעצמו אע"ג דגני יוס היספורים מקרי עניו נפש ומיימי ליה מקרא אס תענה את צנתי קרא אסמכתא צעלמא הוא ומדרבנן הוא דאסור ומידי דהוה אנעילת הסנדל: נשאלה אני מן היהודים. מופרשת אני מכל היהודים שאסרה הנאת תשמישם עליה:

שאסרת על עצמה אפילו תשמיש צעלה יפר ותפא נטולה מתשמיש היהודים אחר שיגרסנה:

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"ן], ב) לקמן פה. א) לעיל טו. ד) ג"ג שס ומכות עג. ה) לעיל טו. פסחים כ: [מגילה ה:]. ו) לקמן [פד' כ:]. ז) א) דף ע"ג. ח) ג"א אע"ג. ט) ז"ל מפרש. י) [מכות א:]. כ) וצרכות לב. תגינה י.א. ל) ז"ל רבי מאיר. מ) [לעיל דף ט: ד"ה שמע]. נ) [מכילתא ס"ן דף ש"א"ן].

הגהות הב"ח

א) גבי היתר כדי לצטל מני רבן גמליאל היא דתניא ר"ג אומר יפר משום שנאמר לא יחל וכו' נדרי עצמו צעא מיניה כ"ל: ב) רש"י ד"ה שלא מצינו וכו' הואיל שהא: א) ד"ה שלא אשמש מטתך דאמרה הנאת תשמישך עלי כדמפרש לקמן הס"ד ואח"כ מ"ה שלא אזיע וכו' צהני מלאכות דאורייתא ולא כל כמינה לאפקועי ששבדא דבעל מינה הס"ד ואח"כ מ"ה רבן גמליאל אומר יפר וכו' לא יחל דברו והיינו כרב אדא אפ"ה: ד) ד"ה דברים וכו' מני רבן גמליאל היא דאמר:

פירוש הרא"ש

לא מצינו שועל שמת בעפר פיר שלו. עפר הונחם שהוא גדל צו אינו מוזק לו כיון שהורגל. פיר כנו (מכות עג.) פירא דכוורי זק וכן האיש נמי אס אין אשתו רוחלת ומתקשטת ומעצרת שער של ארתו מקום כיון שהורגל צו אינו מוזק לו: שלא אהן תבן לפני בקרך ולפני בהמתך כו'. והא דאמר' צפרק אף על פי (שס א"א) שאינו כופה ליתן תנן לפני צהמתו אכל מיירי ליתן לפני צקרו הכא מיירי כשהניסה לו ד' שפחות דיושצת צקתדרא וכן מוכיח סיפא דקמי שלא אזיע לך המטה כו' אין נריך להפר ולא קתני שלא איק את כנן משום דאיירי כשהניסה לו ד' שפחות דלזיה מחוייבת להניק אכל אלו מלאכות היא חייבת צדקתי תסס אע"פ שאמרו יושצת צקתדרא אכל מצעת לו המטה ומזמת לו את הטוס ומרתלת לו פניו דיזו ורגליו: **ר"ג אומר יפר** משום לא יחל דברו. כלומר אע"ג דמשועבדת על ולא חל הנדר יפר שלא תפא לזולל נמדר גמור

- ↑ א מיי פ"ב מהל' נדרים הל' צ סמג לאזין רבנן טוש"ע י"ד סימן לרב טוש"ע ס:
- ↑ ב מיי שס הל' יא טוש"ע שס ספיף ע' וספיף עג:
- ↑ ג מיי שס הל' וק) ט טוש"ע שס ספיף עט וספיף סו:
- ↑ ד מיי שס הל' ט טוש"ע שס ספיף עג:
- ↑ ה מיי פ"ו מהל' צעזעות הלכה ג:

תורה אור השלם

1. איש בי ידר נדר לוי או השבע שבועה לאסור אקר על נפשו לא יחל דברו בכל היצא מפיו יצעה:
במדבר ל ג

מוסף רש"י

בעפר פיר. צעפר חור שהוא גדל שס. כלומר צבר שהוא רגיל צו כקן הוא להסתר שאינו מוקן. פיר כנו פירא דכוורי, גומא (מכות טג.) קונס שאני עושה לפי אבא כו' אין יכול להפר. דלא הוי לא מני עניו נפש ולא דברים צעני לזינה (למחז פה.) שלא אפקוס. פוסקת מעצרת שרק על פניה (מכות ד: ובניין שבת טו) יס מרכזי אחרים מתקנת שעה צמסין לו צויה. וש צמפרש' טהה כמין צנל על פניה וסניטלו מלזיס הנשר (שבת צד.) הנאת תשמישו עלריך. אשה האומרת קונס תשמישי עלריך כופה ומשמשתו. דלאו על כמינה לאסור נטשה עלי דהיא משועבדת לו להנחתו (יערוי טו ובניין כחובות טג.) הנאת תשמישך עלי. אמרה קונס הנאת תשמישך עלי, שאסרת הנאה שיש לה מתשמישו על עצמה. אסור. לשתיה זריך להפר לה. לפי שאין מאכילין כו'. והנאת תשמישו אסורה עליה (יער טו.)

תוספות

בעפר פיר. טוטיקון עפר פיר כגון פירא דכוורי (מכות דף עג.) והכי קאמר לא יפר צכך לא מתגסה עליו: שלא אתן תבן לפני בהמתך ולפני בקרך אינו יכול להפר. דלא הוי דברים צבינו לזינה

דלא משעבדא ליה ומינה צפרק אע"פ אכל כופה ליתן תנן לפני צקרו ותיך ר"צ"א דהסס מייירי שלא הכניסה לו שפחות והכא מיירי דהכניסה לו תמש שפחות דקאמר תסס דיושצת צקתדר' דיקא נמי דקמינ' שלא אמנו. כוסך דלכי כופה אותה אפילו אס הכניסה לו מאה שפחות ולא תנא שלא איק דהא לא משעבדא ליה כיון דהכניסה לו מאה שפחות: רבן גמליאל אומר יפר שנאמר לא יחל דברו. כלומר אף על גב דמשעבדא ליה נריך הפרה מדרבנן שלא תקל צנדרים ותעבור על לא יחל: למה לי הפרה. הא משעבדת לעל: מאן תנא דברים המותרים ואחרים נהגו בהם איסור אי איתה רשאי לנהוג בהם דותיר לבטלם רבן גמליאל. דאמר לעיל נריך להפר מדרבנן ואף על גב דמשעבדא ליה ולא חייל נדרה אפ"ה נריך הפרה שלא תפא לעבור צאיסור דלא יחל: תשמיש לרבנן עניו נפש הוי. כמו כחול ופירכות או דברים צבינו לזינה הוי ונפקא מיניה לדינא דלעיל דדברים צבינו לזינה אינו מיפר אלא לעצמו: נשאלה אני מן היהודים.